

úmluvou o potlačovaní terorizmu, vyličený ťažkosti ratifikácie podobné smluvy a pripojena podrobná úvaha o relevanci mezinárodných smluv vôbec. Na druhé schůzi dne 31. března t. r. referoval kol. Dr. Josef Sommer na téma Spojenecká soustava československá. Vyličil nejprve dějinné předpoklady naší zahraniční politiky, daně již při vytvoření našeho státu a pak v chronologickém pořadí vznik a význam jednotlivých spojeneckých smluv. Zmínil se též o hospodářských předpokladech naší zahraniční politiky a o našich smlouvách obchodních. Na referáty byla navázána vždy živá debata které dokázaly, že zájem o mezinárodní otázky nezanikl, naopak ještě zesílil. Pro budoucnost je připravena řada zajímavých referátů.

F. R.

Problém mezinárodných mandátov. Na pozvanie bratislavského Sdruženia pre Spoločnosť narodov, prednášal W. Rappard, profesor na ústave Institut des Hautes Études Internationales v Ženeve a počas 18 rokov člen Mandátovej komisie vo Spoločnosti národov. 12. III. 38 v Amfiteátre bratislavskej univerzity. — Charakterizoval vznik mandátnych kolónií ako východisko z dilemmatu, ktoré sa naskytl po skončení svetovej vojny: osamostatniť či anektovať kolónie, odňaté Nemecku. Prvá možnosť bola, ako prednášateľ povedal, utopická, ale ani druhá nevyhovovala. Preto boli poverené niektoré štáty úkolom, také kolónie »administerer au nom de la Société des Nations«. Až časom vplynuly z tejto úpravy neočakávané ťažkosti: Japonsko, ako jeden z mandátárov, zaplavilo mandátne územia všetkých mandátárov svojim lacným tovarom, čomu nebolo až dosiaľ nijako bránené (napriek tomu, že Japonsko vystúpilo zo Spoločnosti národov). — Najväčšie ťažkosti spôsobuje kontrola administrácie skrz Spoločnosť národov: inšpektorov vysielat' do mandátnych území, značilo by podryť autoritu guvernéra. Pomerne veľmi dobrým kontrolným prostriedkom je t. zv. »Comission des Mandats« (Mandátová komisia) u Spoločnosti národov, svojou kompetenciou zakotvená v § 22 Paktu, o ktorej mal prednášateľ možnosť hovoriť na základe osobnej 18-ročnej skúsenosti ako jej člen. Tejto komisii musí mandatársky štát podávať každoročne zprávu o administrácii mandátneho územia. Vierohodnosť týchto zpráw potom zkúma komisia rozličnými metodami (z osobných skúseností členov čerpané znalosti, novinárske zprávy a pod.), ktoré umožňujú aspoň akú-takú kontrolu správnosti zpráw. — Tiež dotkol sa prednášajúci nakoniec palestínskej otázky, ktorú považuje za príliš komplikovanú, než aby ju bolo možné politicky rozuzliť, a to vzhľadom na to, že vo skutočnosti ide o protivý náboženské.

J. Karpat.

Masarykova akademie práce vypisuje verejné literárne súťaže, jichž sa môžu zúčastniť pracovníci československé národnosti. Oboř právnických a národohospodárskych se týkají: 1) 6.000 Kč z Fondu Ceny Dr. T. G. Masaryka na téma »Zákony technické povahy, jejich navrhování a provádění se zřetelom k veřejné správě.« 2) 3.000 Kč na práce, týkající se otázek kvalitativní stránky populačního vývoje.

Lhůta do 30. listopadu 1938. — Podrobné a důležité podmínky bezplatně zašle Masarykova akademie práce, Praha III., Vlašská ul. 19, telefon 440-09.

Ůř.

Literatura.

Dr. Jan Vážný: Vlastnictví a práva věčná. Soustava práva římského, díl II. Vydal Čs. akad. spolek Právník v Brně 1937. Stran 140.

Professor Jan Vážný, který za svého působení v Bratislavě zpracoval spolu s prof. Sommerem dvě posmrtná vydání Heyrovského Dějin a systému soukromého práva římského a později učinil zdařilým překladem

naším čtenářům přístupnými Bonfantovy Instituce římského práva, přistoupil nyní k vydávání vlastní Soustavy tohoto oboru. Zahájil je druhým dílem, nadepsaným Vlastnictví a práva věcná; poněvadž autor sám klade ve své knize napořád názvy vlastnictví a vlastnické právo promiscue, zdá se jistým, že nechtěl rozeznávat mezi těmito pojmy a že uvedeným názvem knihy měl jen býti výstižně charakterisován její obsah, věnovaný především výkladům o právu vlastnickém a vedle toho též jiným právům věcným.

Tomuto základnímu obsahu knihy je předeslán především paragraf (1) jednající o právu věcném (obecně); autor nelíčí tu sice, jak se tento pojem historicky vytvořil, ale podává charakteristiku »právní moci nad věcí« jak se jeví v právu klasickém a to především ve funkci klasičtých *actiones in rem*. Vedle srovnání jich účinků s žalobami obligacími a výkladu o rozsahu jednotlivých práv věcných seznamuje tento paragraf čtenáře též s pojmem držby. Autor užívá k tomu protikladu »moc právní« a »moc skutečná«, což je postup jistě zcela správný, ale hledíc k úkolu knihy, která má poskytnouti poučení o těchto otázkách studentům na samém počátku jejich právního studia, doporučovalo by se tu udržovati postupem výkladu onen protiklad jasněji a důsledněji, než se to děje na př. ve větách: »Postulátem právního řádu je, aby ten, komu přísluší právní panství, také je skutečně měl«, nebo: »pro otázku, zda někomu přísluší věcné právo, je zásadně nerozhodno, zda on to panství skutečně také má, či fakticky je má jiný«. Začátečník mohl by tu totiž snadno býti sveden k představě, že pojem »skutečné panství« odpovídá výrazu »skutečně míti právní panství« a byl by z tohoto klamu vyveden teprve podrobnějším studiem institutu držby.

Druhou skupinu úvodních výkladů tvoří oddíl nadepsaný »O předmětu práv«, kam autor zařadil nauky o pojmu věci (§ 2), o věcech vyloučených z právního obchodu (§ 3) a o rozdílech věcí významných v právu (§ 4—5). Hned spočátku zdůrazňuje tu Vážný, že Římané neznali práv ke statkům nehmotným; úvodní věta téhož odstavce (»Oněmi statky, na něž se mohou podle římského pojetí vztahovati majetková práva... jsou... jenom věci hmotné«) nalézá ovšem vhodně doplnění v další souvislosti § 2, v němž se vykládá rozdíl mezi *res corporalis* a *incorporalis* a správně je vytčeno, že jen práva věcná (původně) musila míti za předmět *res corporalis*. Pro označení věcí vyloučených z právního obchodu užívá V. pojmu *res extra nostrum patrimonium*, o němž vhodně praví, že se vzájemně doplňuje s výrazem *res extra commercium*, »neboť co nemůže býti v majetku, nemůže býti ani v právním obchodu, a naopak, co nemůže býti v právním obchodu, není ani v soukromém majetku.« Skutečně, při přesném vyjadřování měli bychom vlastně užívati označení kombinovaného (*res extra n. patrimonium et extra commercium*) rozhodneme-li se však při stručné mluvě jen pro jeden z obou termínů, poskytuje snad běžně užívaný a jinak stejně původní název *res extra commercium* méně příčin k nedorozumění, než Gaiův výraz *res extra nostrum patrimonium*, zvláště pomyslíme na onu skupinu t. zv. *res nullius* (a tedy *res extra nostrum patrimonium*), které nejsou *res extra commercium* a kterých proto lze nabýti okupací. — Při výkladu o věcech zastupitelných stojí V. zřejmě na stanovisku těch, kdož považují za nemožné zjistiti rozdíl mezi věcmi zastupitelnými a takovými, které jsou stranami určeny jako *genus* (str. 14: »Rozdíl mezi věcmi zastupitelnými a nezastupitelnými se vyjadřuje také kontraposicí pojmů *genus* a *species*«, str. 13 n.: »I věc normálně považovanou za zastupitelnou, mohu učiniti věcí nezastupitelnou, soustředím-li právní poměr právě na ni samou a ne na jednotku z určitého druhu.«) Zdá se mi, že takový postup nedoceňuje vlastního smyslu původního římského označení »věcí zastupitelných«, které znělo »*res quae pondero numero mensura constant*«. Typické příkladné výpočty těchto věcí (*vinum oleum frumentum pecunia numerata aes argentum*

aurum) nasvědčují totiž tomu, že podle své příznačné a nezaměnitelné vlastnosti nemohly tyto věci býti předmětem práv (a především práva vlastnického) jinak, než v určité váze, počtu nebo míře. Zrnko obilí, mouky, neměřitelná částka tekutiny nebo kovu nejsou prostě — máme-li na mysli obecnou hospodářskou funkci těchto věcí — ještě tou věcí, kterou známe jako obilí, mouku atd. a žádná dispoice stran nemůže je této vlastnosti zbaviti. To snad také vyjadřoval známý obrat pramenů »in genere suo (suam?) functionem recipere«, z něhož Ulrich Zasius vytvořil málo přiléhavý moderní název »res fungibiles«. Je pak arci pravda, že se tyto věci v daném množství objevují vždy jako »genus« — avšak »genericky« mohou býti učiněny předmětem právního poměru i věci jiné, které proto nepřestanou býti nezastupitelnými.

Další obsah Vážného knihy je rozdělen do větších oddílů nadepsaných: Vlastnictví, Alienatio, Původní způsoby nabývací a ostatní případy, Ochrana vlastnictví, Držba, Služebnosti. Vyroživ nejprve dogmaticky i historicky pojem vlastnického práva a způsoby jeho obmezení (§§ 6—7) třídí totiž V. v § 8 s různých hledisk t. zv. nabývací způsoby vlastnického práva a dovozuje, že rozeznávání nabytí originárního a derivativního není výslovně formulováno v pramenech. Proto V. při dalších výkladech vychází z klasického pojmu alienatio, který ovšem vedle mancipace, iniurcesse a tradice zahrnoval m. j. i usucapio. Klade-li ovšem autor proti takto sestavené skupině nabývacích způsobů (§§ 9—15) »Původní způsoby nabývací a ostatní případy« (§§ 16—19; přiřazený § 20 jedná již o spoluvlastnictví), mohl by snadno býti viněn z jakési nedůslednosti, protože sám správně rozpoznává, že usucapio »svou podstatou patří mezi (nabývací) skutečnosti originární« (str. 27). Než to je prostý důsledek toho, že V. přijal v pojmu alienatio obecnější kategorii, které ani sami Římané k systematickému dělení neužívali (srv. o ní Mitteis, Röm. Priv. R. 1, 145, p. 28) a pro kterou i dnešní dogmatik marně hledá protějšek vhodně označující ostatní nabývací způsoby, jí nezahrnuté. Užil-li pak sám V. pro tyto případy názvu »Původní způsoby nabývací«, dávaje tím najevo, že třeba Římané neužívali tohoto pojmu, nicméně v konstrukci jednotlivých případů k jeho podstatě došli, nebylo by, myslím, prohřešením na klasickém způsobu myšlení, kdybychom podrželi i pojem nabytí »odvozeného«. Můžeme tak učiniti tím spíše, když si uvědomíme, že pojem derivativního nabytí není nutně totožným s konstrukcí singulární sukcese (třebas jej tak převážně chápala nauka počínajíc školou přirozenoprávní), nýbrž, že na rozdíl od nabytí originárního znamená prostě ony sestavy právnických skutečností podmiňujících vznik práva vlastnického v určité osobě, v nichž je vždy nutně obsaženo (v dispoici neomezené) vlastnické právo předchůdcovo.

Poslání tohoto časopisu nedovoluje nám bohužel sledovati Vážného výklady krok za krokem a zastavovati se u všech odstavců a formulací, které by lákaly k diskusi. Již nepatrné ukázky, které jsme podali, jasně naznačují, že Vážný při zpracování látky, která se běžnému názoru zdá petrifikovanou, nejde nikterak vyšlapanými cestičkami a že jak ve způsobu položení a líčení problémů základních nauk, tak v jich ilustrování vychází z míst pramenů v systematických dílech obyčejně nevyužitých a nezastavuje se před domyšlením v nich zjištěných prvků klasického práva. Tak dochází nejednou k pronikavějšímu osvětlení nauk obecně přijímaných, nýbrž druhy i k těm od nich odchylným (autor referátu pro svou osobu zaznamenává tu zejména názor o důkazním břemenu při klasické actio negatoria-negativa). Podání Vážného je neobyčejně jasné, připomínajíc přímo řeč mluvenou. Ukazuje to, že autor knihy měl neustále na paměti její určení pro universitní posluchače a skutečně v partiích, kde i šíře podání prozrazuje, že se autor vžil do představy přednášejícího učitele, dociluje jeho kniha nejkrásnějších účinků, jak se přesvědčí každý, kdo si přečte na př. vzorné, i pro školeného právníka po-

učné výklady o tradici. Vedl-li tento zřejmý zápal, s nímž je kniha Vážného psána, na druhé straně k některým méně určitým formulacím, kterých snadno užije přednášející ve snaze po nejsnadnější srozumitelnosti mluveného slova, rádi je považujeme za nedostatky krásy, které se snadno odstraní při definitivním vydání celé Soustavy. Čtenáře tu upozorňujeme jen na nejrušivější tiskové chyby: str. 14 ř. 6 čti věci zastupitelných, nikoli nezastupitelných; str. 74. odst. II. ř. 11 věta »Tedy kdo vymaloval...« má se za spojku »ale« podle smyslu čísti asi: »dřívější vlastník může vindikovati, jako by byl dosud vlastníkem«; str. 97 odst. I ř. 3 zdola čti »komodant« nikoli »komodatář«.

M. Boháček.

Manlio Sargenti: Il diritto privato nella legislazione di Costantino. Persone e famiglia, Milano (Giuffrè) 1938. Stran 199.

Zaznamenáváme tu s radostí knihu mladého autora, který ve studijním roce 1936/37 studoval římské právo na Karlově universitě v Praze jako stipendista čsl. vlády a získal si přímné sympatie všech, kdo s ním při této příležitosti přišli do styku. Jeho prvotina zasluhuje si však zmínky nejen pro tyto vztahy autorovy k Československu, nýbrž především pro své kvality, které u práce toho druhu — pokud je známo, sloužila za doktorskou tesi autorovu — lze označiti jako vynikající. Autor zabývá se zákonodárstvím Konstantinovým, jednak aby zjistil jeho obecný charakter, ale zejména aby jeho podrobným rozbořem získal pevný základ k řešení dvou otázek: vlivu křesťanství a vlivu orientálních práv na právo římské v době Konstantinově, o nichž v úvodní kapitole ukazuje, že se nesmějí jednoznačně řešiti z některých vnějších skutečností vlády Konstantinovy, jako je na př. jeho liberální postoj ke křesťanství nebo přenesení hlavní města do východní části říše. Činí tak u vědomí, že výsledky jeho práce mohou býti jen přispěvkem k tomuto úkolu, protože zkoumá z obou práva soukromého jen právo osob a právo rodinné, třebaž s druhé strany právě na těchto úsecích se projevila zákonodárná činnost Konst. nejširě a nejcharakterističtější; ukazuje to v dalších kapitolách knihy (2—5), které tvoří její těžiško, na př. na právní úpravě osudu odložených dětí, t. zv. bona materna, zasnoubení, donatio ante nuptias nebo ochrany osob nezletilých. V závěrečné kap. 6. odpovídá autor m. j. na otázky s počátku položené tak, že vlivy křesťanství neprojevují se v zákonodárství Konst. jako zřejmá tendence; rovněž prvky orientální nepůsobí tu jako samostatný činitel přijatých reform, které spíše vyplývají z hospodářských a sociálních poměrů Konstantinovy vlády.

Sargenti podal ve své práci příklad svědomité přípravy a solidního zpracování, které se nehonosí učeností, ale jasně informuje o juristických i historických problémech. Autor je ve svých úvahách kritický — místy snad až příliš zdrženlivý, ale tato vlastnost u začátečnické práce je spíše předností než nedostatkem. Tema knihy působí, že v ní takřka nenalzáme dogmaticky konstruktivní práce: přes to však jen prosté popisy studovaných institutů dovolují posouditi dokonalé juristické školení autorovo, jehož práce právem byla zařazena do publikací ústavu římského práva na římské universitě (sv. 3). U nás doporučoval bych ji k povšimnutí každému, kdo posuzuje skepticky zavedení disertací doktorských při reformě právnického studia.

M. Boháček.

Jan Čapek: Novela k vládnímu nařízení č. 162/35. Sb. zák. a nar. o dočasných omezeních v některých odvětvích podnikání. Praha 1937, str. 53.

V poslednom čase hospodársky vývin vykazuje vznik rozsiahlych podnikov, zasahujúcich do všetkých oborov výroby v určitom výrobnom odvetví, taktiež aj do distribúcie, a svojou prílišnou rozpínavosťou ohrožuje existenciu malých a stredných živností. Tento zjav s hľadiska celkového hospodárstva javil sa nepriaznivo, a to bolo príčinou, že bolo vydané citované vládne nariadenie č. 162/35 Sb. zák. a n. novelizované vl. nar. č. 148/37 o dočasných obmedzeniach v niektorých odvetviach podni-

kania, ktorých účelom je postaviť tomuto vývinu určitú medzu, ba pokiaľ možno predísť rôznym nepriaznivým dôsledkom včas.

Živnostenskému úradu dáva sa možnosť v obore cukrovinárskom, galanternom, koloniálnom, obuvníckom, odevnom, potravinárskom, textilnom a v obore prania a žehlenia vziať na vedomie zriadenie predajní dľa § 55 ž. z. a § 39 ž. ř. predajen, správkární, skladov a sbierní v obore prania a žehlenia dľa Šu 56 ž. z., až keď rozhodne o tom, že takéto rozšírenie živnosti nebude mať zlé následky hospodárske na súťažiace pomery.

Pôsobnosť je obmedzená časove do konca t. r. Dr. R. Stanislav.

Aristoteles: Etika Nikomachova. Preložil Antonín Kříž, Praha 1937, vydal Jan Laichter ve sbírce: »Laichterova filosofická knihovna«, svazek 18, str. XXI + 305, cena Kč 42.—.

Je svědectvím vysoké kulturní úrovně naší veřejnosti, vydávali v jednom půlroce jediné nakladatelství standardní díla tří velikých filosofů světové kultury: Platona, Aristotela a Pascala, o nichž referujeme v tomto a předešlém čísle. Vydání Aristotelovy Etiky Nikomachovy jest podstatná část programu přenéstí do moderní češtiny nejvýznamnější filosofická díla světová. Je-li překládání odborných vědeckých děl do jazyka menšího národa počínáním do jisté míry problematickým, ježto jde o díla čtená téměř výhradně odborníky, kteří znají aspoň jeden světový jazyk, neplatí tato problematicnost u překladů standardních děl filosofických, které byly napsány pro všechny vzdělance bez rozdílu odbornosti, povolání a zájmů. K těmto standardním dílům patří beze sporu toto slavné dílo filosofa, který byl výhradním učitelem evropské kultury po dlouhá staletí. Toto dílo představuje nám po stránce obsahové vrchol harmonického světového a životního názoru antického Řecka, po stránce formální splňuje takřka moderní požadavky systematickosti a pojmové přesnosti. Činí-li se v moderní době rozdíl mezi morálkou náboženskou a občanskou, je Aristotelův systém etiky dokonalým příkladem harmonického spojení obou: bůh, resp. božský prvek v člověku, je pořádacím principem Aristotelovy systematické stavby zákonitého uspořádání světa. Chápání světa jako řádu spočívajícího v systematickém uspořádání účelů (zde by mohli naléztí zajímavé poznatky i dnešní stoupenci poznávacího principu teleologického), formulace nesubjektivistického, ušlechtilého eudaimonismu, rozdíly motivů jednání (donucení, legalita, mravnost), obsahové (dané přirozeností a rozumem člověka) a formální (střed mezi krajnostmi) chápání mravnosti, definice spravedlnosti a ovšem pak důsledné hledání onoho uměřeného řeckého středu, to vše jsou problémy a these ještě dnes ve filosofii i v životě lidí časové.

Ve věcech hodnot a hodnocení byl přirozeně Aristoteles — už jako žák Sokratův — absolutistou: Byl přesvědčen, že lze rozumem naléztí absolutní hodnoty. V oboru práva byl tudíž stoupencem práva přirozeného. »Občanské právo jest jednak *přirozené*, jednak *zákonné*, přirozené má všude stejnou platnost, a to nezávisle na tom, zda se to lidem líbí nebo nelíbí, zákonné však jest to, na jehož obsahu s počátku nic nezáleží, ale záleží již, jakmile je dáno, na příklad ustanovení, že výkupné má činiti jednu minu nebo že se má obětovati koza a nikoliv dvě ovce, dále cokoliv se ustanovuje v jednotlivostech... a konečně vše, co jest odhlasováno«.

Na doklad, jak přesně chápal Aristoteles to, čemu dnes v právních vědách říkáme aplikace (subsumpce) normy na konkrétní případ, budíž zde uveden tento citát: »Každý právní a zákonný předpis má se k zvláštním případům jako obecný pojem k jednotlivinám; skutečných případů jest zajisté mnoho, onen jest však po každé jeden; neboť jest všeobecný.«

Překlad Křížův je velmi dobrý: kniha se čte (v mnohých partiích) takřka jako učebnice v originále. A je také jako taková vybavena po-

drobným obsahem a věcným i osobním rejstříkem. Také velmi instruktivní úvod překladatelův a jeho důkladné poznámky zvyšují cenu knihy.

-n-

Pascal: Myšlenky. Přeložil Ant. Uhlíř, Praha 1937, vydal Jan Laichter ve sbírce »Otázky a názory« svazek XXVII, 8^c str. XLIV + 557, Kč 55.—.

Nakladatelství Jana Laichtera připojilo k dlouhé řadě svých kulturně vysoce záslužných činů tuto krásně vydanou knihu. Je to již druhé české vydání tohoto nejznámějšího díla jednoho z největších filosofických duchů. Blaise Pascal zpola geometrický, zpola mystický, zpola racionalistický filosof novověku, zpola křesťanský scholastik a bohoslovec, napsal tyto fragmenty jako přípravu chystané »Obrany křesťanského náboženství«, nikdy nenapsané. Fragmenty uspořádané jsou do řady oddílů: »Duch a řeč«, »Člověk bez Boha«, »Proti nevěřícím« atd. Právnicka, státovědecko nebo právního filosofa zaujme zvláště oddíl: »Spravedlnost«. Pascal, jehož konečnou tendencí jest dokázat, že jedinou hodnotou absolutní je Bůh a náboženství, dovozuje relativnost všech hodnot lidských. Tím dospívá k relativismu zcela modernímu, který přešel celou názorovou epochu po Pascalovi následující. Celé generace právníků, filosofů a právních filosofů dlouho po Pascalovi úsilovně hledaly (a snad dosud hledají) absolutní, objektivní spravedlnost. O takovéto spravedlnosti říká Pascal: »Směšná spravedlnost, kterou řeka ohraničuje! Pravda před Pyrenejemi, omyl za nimi.« O těch, kteří hledají právo přirozené, říká, že »prohlašují, že spravedlnost spočívá v přirozených zákonech, známých v každé zemi. Jistě, že by to tvrdili neústupně, kdyby smělá náhoda, která zplodila zákony lidské, našla aspoň jeden zákon, který by byl všeobecný; ale směšné je, že rozmar lidský se rozrůznil tak, že jich vůbec není.« Pascal uznává za dobré, že spornou spravedlnost na světě nahradila nesporná síla a že lid je přesvědčen o svých vládcích, kteří mají sílu, že jsou také spravedliví, neboť jen tak se zajistí pokoj a mír. »Protože nebylo možno učiniti, aby bylo nutno poslouchati spravedlnosti, učiněno bylo, aby bylo spravedlivé poslouchati síly. Má tedy legitimismus, tradice a konvence velikou hodnotu, ale ovšem jen a jen relativní. O dynastickém legitimismu říká Pascal (v polovině 17. století!): »Je něco nerozumnějšího, než volí-li se vládcem státu prvorozený syn královnin? Nevolíme kormidelníkem lodi z cestujících toho, kdo je z nejlepší rodiny. Takový zákon by byl směšný a nesprávný. Ale poněvadž oni jsou a budou vždycky takoví, stává se rozumným a správným, neboť koho zvolíme, nejsrdnatějšího a nejschopnějšího? Hned se dáme do sebe, každý tvrdí, že je ten nejsrdnatější a ten nejschopnější. Přisudme tedy tuto vlastnost něčemu nespornému.« Tyto výroky charakterisují relativistický a ironický postoj Pascalův k otázkám státu a práva. Ale ovšem člověk Pascalův má nad těmito hodnotami relativními hodnotu absolutní, tu však zpravidla moderní člověk nemá, není-li zfanatisován pro některou z dnešních myšlenek politických, ale pak ovšem není přístupu žádně úvaze filosofické.

Pascalovy »Myšlenky« jako jeden z nejvýznamnějších plodů evropského ducha a jako dílo stojící přesně na rozhraní dvou epoch zaslouží si, aby byly čteny dnešním člověkem přesyceným aktualitami bez hloubky. Překlad i výprava knihy jsou zcela na výši.

-n-

Ing. Vilém Šáda: Režie v obchodu. Knihovna ústavu pro vnitřní obchod sv. 4. Nákladem ústavu pro vnitřní obchod. Str. 58, Kč 6.—.

Autor obírá se nejdříve pojmem obchodní režie vůbec, pak režii jednotlivého podniku. Vychází z hlediska jednotného rozvrhu režie, seskupováním obchodních nákladů ve vyšší jednotky, které umožňují vzájemné porovnávání. Tento jednotný rozvrh musí být podle něj jednak

přehledný, jednak pružný, aby vyhovoval i potřebám velkých podniků. Autor uvádí sám tabulku skupin, do kterých možno různé druhy režie zařazovati tak aby tvořily vyšší jednotky. Autor zdůrazňuje dále nutnost, aby podnik sledoval nejen režii svou, ale také jiných podniků svého oboru a podle nich ji pak přizpůsobovati a zmenšovati. Konečně vyzdvihuje význam jednotného rozvrhu režie pro prodejní kalkulaci a zdanění podniku.

Knížka je nezbytnou pomůckou každého obchodníka, který chce mít přehled o číslech režie ve svém závodě. Přes svou praktičnost jest poučná i pro národohospodáře, neboť ukazuje názorně význam přesného vedení nákladových čísel v podnikání. Jest doplněna mnohými příklady a diagramy, které přispívají k jasnému obrazu o této tak důležité složce obchodu. Nd.

Tři knihy o SSSR.

Inflace zájezdů do Sovětského svazu vyvolala inflaci literatury o sovětských poměrech. Zejména Francouzi uplatnili velmi hojně své cestovní zkušenosti v záplavě článků, brožur a knih. Mnohé přešly bez povšimnutí, nikoliv, že by byly nezajímavé, nýbrž spíše proto, že nevybočily z mezí očekávání, že nebyly politicky dost pikantní. Lidé z pravice se tvářili přísně, komunisté byli nadšeni — docela podle očekávání.

Rozruch vyvolala teprve kniha *André Gide-a: Retour de l'USSR. Komunista o intelektuálech*. Gide porušil linii: nebyl spokojen se Sověty Můžeme říci především, že nebyl spokojen *komunista* Gide.

Nynější Rusko mu není dost komunistické. Je překvapen křičícími nerovnostmi; třídami v ruské společnosti, jež se tvoří, buržoasnými elementy v duchovním vývoji. Je překvapen bídou, nízkou životní úrovní. Je však nespokojen i *Francouz* Gide. Příčí se mu duševní nesvoboda, usměrňenost a zaslepenost šířená záměrně v lidu, nové opium národů, na místě starého opia náboženského. Zklamán je však v Gideovi i intelektuál, člověk pravdy milovný. Nedovede se smířit s potěmkinstvím internacionality a se stanoviskem ruské revoluce k člověku, jako k materii pokusu a nikoliv jeho cíli. Gide je ovšem komunista mravního ražení a tím zůstává i po návratu z Ruska i po svém vyloučení z komunistické strany i při svém boji proti sovětskému systému, jež zahájil knížkou *Retouches à mon Retour*, jakousi polemickou sbírkou dat, čísel a dojmů osob třetích i vlastních.

Třetí knihou, jež vzbudila pozornost je kniha socialistického horníka Klébera *Legay-e »Un mineur francais chez les Russes.«* Je to kniha z jiného těsta. Starý socialistický bojovník za lepší bytí franc. havířstva dívá se pozorně na SSSR stále jen porovnáváje s poměry ve vlasti. Vidí mnoho, čeho nemohl vidět, kdo nebyl dělníkem. Rychle proniká k jádru mzdových poměrů a pracovních podmínek. Jeho zájmem je »malý člověk«. Jen po něm se shání, jen jeho postavení ho zajímá. Legay je slabý stylista, zejména u srovnání s takovým Gideem, ale přesto jeho důsledný a jen formou přizemní průzkum ruských poměrů, jeho dravá zvidavost a jeho neproblematičnost socialistického »praktika« dávají jeho knize neobyčejně přesvědčivou lapidarnost. Tato kniha bude zdá se ze všech tří nejnebezpečnější komunistické propagandě ve Francii. Neboť resumé jeho ruských zkušeností zní hůř, než odsudivě: Nechápu, proč a k čemu se nám tak hrubě nalhávalo o životních a pracovních podmínkách v Rusku. Dr. Mládek.